

Lesdoel: De kinderen vergroten hun tekstbegrip door interactie over het verhaal en hun metacognitieve vaardigheden door het oefenen en toepassen van strategie 0 en 1.

Vorbereiding en benodigdheden

- Boek *Juffrouw Pots* voorlezen vanaf begin tot de illustratie op pag. 13
- Markeer in boek (met markeerstift) waar strategie 1 wordt toegepast, pag. 12 halverwege, na zin: "Ze wordt nooit zo goed als Frank en Benny."
- Twee grote strategiekaarten, geeltjes en dikke viltstift of digitaal *Strategieblad Leesles Algemeen* (cd-rom)
- Kopieerblad *Strategieblad Week 2*, voor de drie lessen van week 2 (voor alle kinderen, met gaatjes)
- Snelhechtmappen voor alle kinderen om hun strategiebladen in te bewaren (met naamstickers)
- Timer of kookwekker en boeken voor het zelfstandig lezen
- Pictokaarten met de twee strategieën van de week

1. Start

(2 - 4 min.)

Wat was ook alweer belangrijk bij het lezen? ... Inderdaad, dat je goed nadenkt tijdens het lezen. Dat gaan we oefenen. Ik ga jullie straks voorlezen en dan ga ik ook goed nadenken. Af en toe stop ik even en dan vertel ik jullie wat ik gedacht heb. Daarna gaan jullie stillezen en dan gaan jullie dat ook proberen. Vandaag gaan we twee dingen oefenen.

U laat de pictokaarten van strategie 0 en 1 zien (*Voorspellen* en *Dit doet me denken aan ...*). Dit noemen we strategieën. Deze strategieën helpen je om het verhaal beter te begrijpen. Ze helpen je om beter na te denken bij het lezen. Leg de betekenis van de picto's uit.

Als u niet met het digitale strategieblad werkt, gebruikt u de twee grote strategiekaarten, met geeltjes. Zet de kaarten rechtop, bijvoorbeeld op de bordrand, of hang ze op.

Hier zie je nog veel meer vakjes met andere strategieën. Die gaan we vandaag niet doen. We gaan deze week alleen de eerste twee doen. Die andere komen later wel.

2. Voorlezen en strategieën modelen (10 min.)

U doet de strategie *Voorspellen* hardop denkend voor.

Strategie 0: Voorspellen

Voordat je begint met het lezen van een boek, kun je vaak al een beetje te weten komen waar het boek over zal gaan. Je kunt voorspellen waar het verhaal over zal gaan. Let maar op:

U neemt het boek van juffrouw Pots erbij.

*Als ik een nieuw boek ga lezen dan bekijk ik het boek eerst goed. Hier staat de titel. De titel is *Juffrouw Pots*. Op de voorkant van het boek zie ik een tekening van een mevrouw en twee kinderen. De pijltjes geven aan dat de mevrouw op de tekening juffrouw Pots is en dat de kinderen Simon en Kaya heten. Ik zie op de tekening dat juffrouw Pots aan het oor trekt van Kaya. Waar zou het boek toch over gaan? Om daar nog wat meer over te weten, ga ik de achterflap van het boek lezen.*

U leest de achterflap voor.

Ik denk dat het verhaal zal gaan over een nieuwe juffrouw die op school komt, juffrouw Pots. Dit wordt de nieuwe juf van Simon en Kaya en het is, denk ik, een gemene juf.

U bespreekt samen met de kinderen welke voorspelling er op het geeltje wordt genoteerd, bijvoorbeeld: **Simon en Kaya krijgen een gemene juf**. U leest dit voor aan de klas en plakt het op de grote strategiekaart bij strategie 0 *Voorspellen* (of u schrijft dit op het digitale schoolbord).

Vandaag ga ik het eerste gedeelte van het eerste hoofdstuk voorlezen.

U begint met het voorlezen van het boek *Juffrouw Pots*. Als u wilt, kunt u af en toe tijdens het lezen een vraag

stellen over het verhaal om de kinderen er meer bij te betrekken. Ook kunt u af en toe (kort) een onbekend woord uitleggen. U leest door tot halverwege pag.12. U stopt bij het markeerpunt, waar u strategie 1 hardop denkend voorleest.

PAG. 12, halverwege (U stopt na de zin: "Ze wordt nooit zo goed als Frank en Benny.")

Strategie 1: Dit doet me denken aan ...

Dit doet me denken aan iets wat ik zelf heb meegemaakt. Toen was ik ook heel kwaad. Ik heb eens meegedaan aan een tekenwedstrijd. Ik had een heel mooie tekening gemaakt voor die wedstrijd, maar mijn beste vriendin wilde ook graag meedoen. Ze wist niet wat ze moest tekenen en ze heeft toen mijn tekening nagemaakt. Ik dacht echt dat ik zou winnen, maar wie won er? Mijn vriendin, zij kreeg de eerste prijs. Ik vond dat heel gemeen, want zij had alles van mij afgekeken.

U zegt: *Dat heb ik nou vaak! Dan ben ik aan het lezen en dan denk ik ineens: Hé, dat komt me bekend voor. Dat heb ik ook weleens beleefd. Of ik heb er weleens iets over gehoord of gelezen. Hebben jullie dat ook weleens?*

Natuurlijk kunt u ook een ander voorbeeld geven (Mens-erger-je-niet, kaartspel, tenniswedstrijd waarbij iemand vals speelde, of iets dergelijks).

U schrijft uw ervaring met een dikke viltstift op een geeltje (of op het digibord), bijvoorbeeld: **Mijn vriendin won en ik was kwaad!** U leest het geeltje voor en plakt het bij strategie 1 op de grote strategiekaart. U legt uit waarom het een goede strategie is om na te denken of je al iets weet over een onderwerp: *Als je nadenkt over wat je zelf al eens hebt gezien of beleefd over dat onderwerp, dan begrijp je het vaak beter.*

U leest door tot en met de wens van tante Greet. Ga met de kinderen na of de voorspelling die u aan het begin maakte ook uitkwam. Op de grote strategiekaart kunt u met een geeltje in het laatste vak aangeven of de voorspelling klopt en waarom wel of niet. Als u dezelfde voorspelling heeft genoteerd als in het kader van strategie 0 in deze les staat uitgewerkt, dan kunt u 'een beetje' noteren op het geeltje dat u op de strategiekaart plakt en bijvoorbeeld zeggen:

Ik had een beetje gelijk want op de eerste pagina stond meteen al: Juffrouw Pots ... dat afgrijselijke schepsel (zie pag. 6). Maar in het stuk dat ik heb voorgelezen, kwam juffrouw Pots nog niet voor. Dus we weten het nog niet zeker.

3. Vraag naar aanleiding van het verhaal (5 min.)

U stelt de volgende vraag: *Waarom wil Kaya nooit meer ergens haar best voor doen?*

U geeft de kinderen 1 minuut de tijd om in tweetallen of groepjes te overleggen. Op die manier denken alle kinderen actief na over het antwoord. (Antwoord: Kaya dacht dat altijd alles zou mislukken wat ze zou doen, dus ze vond dat het toch geen zin had.)

4. Instructie vóór het zelfstandig lezen (10 min.)

Wat de kinderen nu samen met u bij het voorlezen hebben geoefend, gaan ze nu zelf doen, bij het zelfstandig lezen. U deelt mandjes met boeken uit of de kinderen pakken zelf een boek uit de kast. Dit is de eerste keer dat er met de aanpak gewerkt wordt. Omdat u het voorspellen wilt oefenen, laat u iedereen een nieuw boek kiezen. De kinderen krijgen even tijd om te kiezen.

Ondertussen deelt u het *Strategieblad Week 2* uit. Dit blad ziet er anders uit dan het algemene strategieblad dat u bij het voorlezen gebruikt; het is alleen geschikt voor strategie 0 en 1. De kinderen vullen het de volgende twee leeslessen verder in.

De kinderen vullen hun naam en de datum in op het strategieblad. Omdat het de eerste keer is dat de kinderen met een strategieblad werken, bespreekt u dit:

Op dit formulier hebben we ruimte voor drie dagen. Vandaag is het de eerste dag. Vul bij Dag 1 de datum in. Bij deze dag horen drie vakjes. In de vakjes staan kruisjes. Omcirkel de kruisjes die bij Dag 1 horen. De vakjes met kruisjes gaan we vandaag invullen. In het vakje met de 0 gaan jullie straks voorspellen waar jullie eigen boek

over zal gaan. Het vakje met de 1 vul je pas in als je aan het lezen bent en je komt iets bekends tegen, iets wat je bijvoorbeeld zelf hebt beleefd. Het derde vakje vul je op het eind in, na het lezen.

Instructie bij strategie 0 Voorspellen: *Wat ik nu zojuist gedaan heb met het voorlezen, gaan jullie ook proberen. Het eerste wat ik deed was het boek goed bekijken, de voor- en de achterkant. Ik probeerde te voorspellen waar het over zou gaan. Dat mogen jullie nu ook doen. En als je het weet, mag je het opschrijven in het goede vakje. U wijst de kinderen op het derde vak van het formulier. Daar staat: Mijn voorspelling klopte: ja/nee/een beetje? Dit vakje wordt na het lezen ingevuld.*

Instructie bij strategie 1 Dit doet me denken aan ...: *Jullie mogen nu beginnen met lezen. Probeer goed na te denken tijdens het lezen en let op of je iets bekends tegenkomt. Iets wat je al eerder hebt beleefd (of gelezen, of gehoord). Het hoeft niet helemaal hetzelfde te zijn, als het er op lijkt, is het ook goed. Dat mag je in het tweede vakje op je formulier schrijven. Dus zodra je zoiets tegenkomt, stop je even met lezen en schrijf je dit op. Daarna lees je gewoon verder.*

5. Zelfstandig lezen en strategieën oefenen (15 min.)

Belangrijk is dat de kinderen minstens 15 minuten achter elkaar stillezen. Zet de timer op 15 minuten (meer mag!). U kunt de kinderen individueel laten lezen, maar het werkt ook goed om dit in duo's te doen. Kinderen die meer moeite hebben met de strategieën, helpt u in een klein groepje aan de instructietafel (zie voor differentiatie-suggesties § 1.5). Halverwege de 15 minuten herinnert u de kinderen eraan dat ze strategie 1 moeten invullen.

6. Nabespreking (6 min.)

Laat de kinderen op hun formulier noteren of hun voorspelling klopte. Ook noteren ze welk boek ze gelezen hebben en hoeveel pagina's ze hebben gelezen.

Geef beurten. Laat de kinderen hierbij steeds letterlijk voorlezen wat ze hebben opgeschreven op hun blad. Wees kritisch (maar opbouwend) als er onzin staat of als er iets onduidelijk is. Zo wennen de kinderen eraan dat ze zorgvuldig moeten formuleren.

Strategie 0: Voorspellen

U vraagt: *Wat hadden jullie voorspeld? Bij wie klopte de voorspelling? Bij wie niet? Als het niet klopt, is dat helemaal niet erg. Het gaat erom dat je van tevoren nadenkt over wat het zou kunnen zijn.*

Strategie 1: Dit doet me denken aan

U geeft enkele beurten. *Hebben jullie iets gelezen wat je zelf weleens hebt meegemaakt?*

Deel snelhechtmappen uit met naamstickers van de kinderen. De kinderen doen hun eerste strategieblad in de snelhechtmap. Dit formulier vullen ze bij de twee volgende BLIKSEM-lessen verder in.

Reflectie: *We hebben vandaag twee strategieën geleerd. Eén ervan is Voorspellen. Waarom is het goed om die strategie te gebruiken? (Antwoord: Van tevoren voorspellen is goed, want dan weet je al een beetje waar het boek over gaat en of het boek bij je past. In de bibliotheek doe ik dat bijvoorbeeld vaak. Dan kijk ik naar de titel, de achterflap en blader door het boek. En dan beden ik of ik het wel een leuk onderwerp vind. Dus op die manier voorspellen, kan je helpen om een goed boek te kiezen. Voorspellen halverwege is ook goed. Als je meedenkt en gaat voorspellen hoe het af zou lopen, kun je het verhaal beter begrijpen en je gaat het dan ook leuker en spannender vinden. Want je bent natuurlijk benieuwd of je gelijk had of niet.)*

Na de les: Als u een paar weken op weg bent met BLIKSEM, kiest u per les 3 à 4 leerlingen uit en bekijkt hun map met strategiebladen. U kunt voor elk kind een *TOP- en TIP-blad* kopiëren. Hierop schrijft u een persoonlijke TOP en TIP. Het kopieerblad doet u in de map van de kinderen zodat ze de volgende les kunnen zien welke TOP en TIP u heeft gegeven. In plaats van het kopieerblad te gebruiken, kunt u ook de tips en tops rechtstreeks op de strategiebladen van de kinderen zetten.

De volgende keer evalueert u op deze manier weer een paar andere leerlingen. Als u bij het nakijken merkt dat leerlingen een bepaalde strategie niet of niet juist uitvoeren, helpt u deze kinderen de volgende keer aan de instructietafel met het toepassen van deze strategie.

N.B. Verwacht niet dat de kinderen meteen de vakjes al helemaal goed naar uw zin invullen. Als ze dat meteen al konden, zou de hele BLIKSEM-aanpak overbodig zijn. Het goed nadenken tijdens het lezen en het bewust inzetten van strategieën op de juiste manier, is een proces dat jaren in beslag neemt. Laat u dus niet demotiveren als kinderen het nog niet meteen goed doen.

Lesdoel: De kinderen vergroten hun tekstbegrip door interactie over het verhaal en hun metacognitieve vaardigheden door het oefenen en toepassen van strategie 0 en 1.

Vorbereiding en benodigdheden

- Boek *Juffrouw Pots* voorlezen pag. 13 vanaf de illustratie t/m pag. 19 tot witregel
- Markeer in boek (met markeerstift) waar strategie 1 wordt toegepast, pag. 18 bijna onderaan de pagina, na zin: "Als ik... ik wegwaai."
- Twee grote strategiekaarten, geeltjes en dikke viltstift of digitaal *Strategieblad Leesles Algemeen* (cd-rom)
- Snelhechtmappen met *Strategieblad Week 2* voor alle kinderen (is al gedeeltelijk ingevuld)
- Timer of kookwekker en boeken voor het zelfstandig lezen
- Pictokaarten met de twee strategieën van de week

1. Start

(2-4 min.)

De vorige keer hebben we twee strategieën geleerd. Die strategieën helpen je om de tekst beter te begrijpen. De eerste strategie was *Voorspellen*, de tweede *Dit doet me denken aan ...*. U laat de pictokaarten van strategie 0 en 1 zien (*Voorspellen* en *Dit doet me denken aan ...*). Die gaan we vandaag nog een keer oefenen. U hangt de picto's van deze strategieën op.

Terugblik: We zijn de vorige keer begonnen in het boek van juffrouw Pots. Wat was er ook alweer gebeurd?

2. Voorlezen en strategieën modelen (10 min.)

U doet de strategie *Voorspellen* hardop denkend voor.

Strategie 0: Voorspellen

Hoe zou het verhaal verdergaan? Kan ik dat voorspellen? Tante Greet had gewenst: als je iets doet, doe het dan goed. Als je niets doet, geniet er dan van. Wat zou Kaya nou gaan doen? Zou ze iets gaan doen, of juist niets gaan doen? Zou Kaya nu de hele dag in bed gaan liggen? En dan alleen maar tv kijken en chips eten? Maar ze moet natuurlijk wel naar school. Misschien gaat ze daar zitten niks, alleen maar aan haar tafel zitten en wachten tot de school uit is.

Dat zou ook kunnen. Dat ga ik voorspellen!

U schrijft de voorspelling op een geeltje, bijvoorbeeld: **Kaya gaat op school zitten niks.**, leest het voor en plakt het geeltje bij strategie 0 *Voorspellen* op de grote strategiekaart. Of u gebruikt het digitale strategieformulier.

U leest verder in het boek van *Juffrouw Pots*. U stopt bij het markeerpunt, waar u strategie 1 hardop denkend voordoet.

PAG. 18, bijna onderaan (U stopt na de zin: "Als ik ... ik wegwaai.")

Strategie 1: Dit doet me denken aan ...

Dit doet me aan iets denken. Vroeger bedacht ik ook allerlei dingen die ik wilde doen als ik later groot was. Ik wilde graag altijd zelf kiezen wat ik at, want mijn vader en moeder konden wel heel lekker koken, maar ze maakten niet altijd elke dag wat ik superlekker vond. Dus nu ik zelf kook, kan ik elke dag kiezen!

U schrijft: **Later mag ik zelf kiezen wat ik eet.** op een geeltje (of het digitale schoolbord), leest het voor en plakt het geeltje bij strategie 1 *Dit doet me denken aan ...* op de grote strategiekaart.

Vraag: *Hebben jullie ook weleens dingen waarvan je denkt: dat wil ik later doen als ik groot ben?* Geef enkele beurten.

Ga na het voorlezen met de kinderen na of de voorspelling die u aan het begin maakte ook uitkwam. Op de grote strategiekaart kunt u met een geeltje in het laatste vak aangeven of de voorspelling klopt en waarom wel of niet. U schrijft 'ja' op het geeltje en plakt het op. Conclusie: uw voorspelling klopte, want u dacht dat Kaya niets ging doen en dat was ze ook van plan.

3. Vraag naar aanleiding van het verhaal (5 min.)

Stel de volgende vraag: *Waarom was het voor Kaya en Simon een gelukkig toeval dat ze bij elkaar in de klas zaten?* Laat de kinderen 1 minuut in groepjes of tweetallen overleggen. Bespreek dan gezamenlijk het antwoord. (Mogelijke antwoorden: omdat Simon en Kaya het goed met elkaar kunnen vinden, omdat ze elkaar kunnen helpen, omdat ze samen een weerwoord kunnen bieden aan de anderen die vinden dat ze niet zo goed zijn.)

4. Instructie vóór het zelfstandig lezen (2 min.)

U zegt: *Wat we nu met het voorlezen hebben gedaan, gaan jullie nu zelf doen bij het zelfstandig lezen.*

De kinderen pakken hun leesboek en mapje met het strategieblad voor week 2. U wijst op het strategieblad aan welke vakjes de kinderen nu, op dag 2, moeten invullen. De kinderen omcirkelen de kruisjes van de drie vakken die bij dag 2 horen. Ze schrijven de datum op. U leest de tekst voor die in de vakjes staat en geeft uitleg.

Instructie bij strategie 0 Voorspellen: *Jullie gaan nu eerst voorspellen hoe het verder gaat met jullie eigen boek. Hoe gaat het verhaal aflopen? Schrijf dat op in het eerste vak van dag 2.*

U wijst de kinderen op het derde vak van het formulier. Daar staat: *Mijn voorspelling klopte: ja/nee/een beetje?* Dit vakje wordt na het lezen ingevuld.

Instructie bij strategie 1 Dit doet met denken aan...: *Jullie mogen nu beginnen met lezen. Probeer goed na te denken tijdens het lezen en let op of je iets bekends tegenkomt. Iets wat je al eerder hebt beleefd (of gelezen, of gehoord). Het hoeft niet helemaal hetzelfde te zijn, als het er op lijkt is het ook goed. Dat mag je in het tweede vakje van dag 2 schrijven. Dus zodra je zoiets tegenkomt, stop je even met lezen en schrijf je dit op. Daarna lees je gewoon verder.*

5. Zelfstandig lezen en strategieën oefenen (15 min.)

Belangrijk is dat de kinderen minstens 15 minuten achter elkaar stillezen. Zet de timer op 15 minuten (meer mag!). U kunt de kinderen individueel laten lezen, maar het werkt ook goed om dit in duo's te doen. Gebruik de 15 minuten van het stillezen om enkele kinderen aan de instructietafel te helpen (zie voor differentiatiesuggesties § 1.5). Kies vooral die kinderen uit die moeite hebben met bepaalde strategieën en vul samen met hen het strategieblad in. Als u de mappen van de kinderen regelmatig doorbladert, ziet u welke vakjes vaak niet of niet goed ingevuld worden. Halverwege de 15 minuten herinnert u de kinderen eraan dat ze hun strategieformulier moeten invullen.

6. Nabespreking (6 min.)

Laat de kinderen op hun formulier noteren of hun voorspelling klopte. Ook noteren ze welk boek ze gelezen hebben en hoeveel pagina's ze hebben gelezen.

Geef beurten. Laat de kinderen hierbij steeds letterlijk voorlezen wat ze hebben opgeschreven op hun blad. Wees kritisch (maar opbouwend) als er onzin staat of als er iets onduidelijk is. Zo wennen de kinderen eraan dat ze zorgvuldig moeten formuleren.

Strategie 0: Voorspellen

U vraagt: Wat hadden jullie voorspeld? Bij wie klopte de voorspelling? Bij wie niet? Als het niet klopt is dat helemaal niet erg, het gaat erom dat je van tevoren nadenkt over wat het zou kunnen zijn.

Strategie 1: Dit doet me denken aan ...

U geeft enkele beurten. Hebben jullie iets gelezen wat je zelf weleens hebt meegemaakt?

Reflectie: We hebben nu twee strategieën geleerd. Eén ervan is strategie 1 (Dit doet me denken aan ...). Waarom is het goed om die strategie te gebruiken? ... (Antwoord: Het is altijd goed om na te denken over wat je zelf al weet van een onderwerp. Als je ineens denkt: *O ja, ik ben daar ook eens geweest.* Of: *Hé, zoiets is mij ook overkomen,* of: *Dat heb ik op tv gezien,* dan wordt de tekst ineens een stuk duidelijker. Je begrijpt een verhaal of een tekst beter als er bekende stukjes in staan.)

Na de les: Als u een paar weken op weg bent met BLIKSEM, kiest u per les 3 à 4 leerlingen uit en bekijkt hun map. U kopieert voor elk kind een *TOP- en TIP-blad* en schrijft hierop een persoonlijke TOP en TIP. Het kopieerblad doet u in de map van de kinderen, zodat ze de volgende les kunnen zien welke TOP en TIP u hebt gegeven. In plaats van het kopieerblad te gebruiken, kunt u ook de tips en tops rechtstreeks op de strategiebladen van de kinderen zetten.

De volgende keer evalueert u op deze manier weer een paar andere leerlingen. Als u bij het nakijken merkt dat leerlingen een bepaalde strategie niet of niet juist uitvoeren, helpt u deze kinderen de volgende keer aan de instructietafel met het toepassen van deze strategie.

N.B. Verwacht niet dat de kinderen meteen de vakjes al helemaal goed naar uw zin invullen. Als ze dat meteen al konden, zou de hele BLIKSEM-aanpak overbodig zijn. Het goed nadenken tijdens het lezen en het bewust inzetten van strategieën op de juiste manier, is een proces dat jaren in beslag neemt. Laat u dus niet demotiveren als kinderen het nog niet meteen goed doen.